

Warszawa, 28-09-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.415.1.2022.ACh

Pani Marlena Małąg

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

e-PUAP

Szanowna Pani Minister!

W związku z obchodzonym 1 października Międzynarodowym Dniem Osób Starszych pragnę przekazać na ręce Pani Minister publikację pt. „Wsparcie osób starszych w czasie pandemii. Raport z badania na temat sytuacji osób w wieku 60+ w czasie pandemii COVID-19 w Polsce”. Badanie to, reprezentatywne dla osób starszych w Polsce, stanowi bazę dla refleksji na temat sposobów przygotowania wsparcia dla osób starszych, zarówno w czasie kryzysu takiego jak pandemia, jak również w kontekście długofalowego przygotowania do zmiany demograficznej, u której progę znajduje się także polskie społeczeństwo.

Uzyskane wyniki badania w szczególności zwracają uwagę na umiarkowaną skuteczność w zakresie docierania z informacją o możliwym wsparciu do osób, które mierzą się nie tylko z trudnościami skorelowanymi z wiekiem (np. niższy poziom wykształcenia w najstarszych grupach wiekowych w porównaniu z młodszymi), ale także z niepełnosprawnościami, które również mogą być charakterystyczne dla osób starszych. Sytuacja ta naraża osoby starsze na dyskryminację krzyżową, intersekcyjną, czyli opartą na więcej niż jednej cesze danej osoby.

Działania, których celem byłoby dotarcie z informacją do najbardziej narażonych na wykluczenie grup osób miałyby zatem charakter działań afirmatywnych, czyli wyrównujących szanse. W przypadku takich sytuacji kryzysowych jak pandemia – wyrównujących szansę na przeżycie.

Szczególnie pragnę zwrócić uwagę Pani Minister na następujące statystyki zaczerpnięte z omawianego raportu:

- około 300 tys. osób starszych nigdy nie wychodzi z własnego domu, a kolejne 300 tys. wyjdzie tylko, jeśli ktoś im pomoże;
- prawie 5% osób w wieku 75 lat i więcej (czyli około 140 tys. osób w tym wieku) nie utrzymywało w ogóle kontaktu z rodziną i przyjaciółmi w czasie pandemii;
- ponad połowa (58%) respondentów słyszała o rządowych lub samorządowych programach mających na celu wsparcie osób starszych w czasie pandemii. Blisko połowa zatem o nich nie słyszała;
- wraz ze wzrostem ograniczeń w zdolności do wykonywania czynności dnia codziennego maleje odsetek seniorów, którzy słyszeli o jakichkolwiek rządowych lub samorządowych rozwiązaniach mających na celu wsparcie seniorów;
- prawie 73% respondentów, którzy słyszeli o rozwiązaniach mających na celu wsparcie osób starszych w czasie pandemii COVID-19 twierdziło, że nie korzystało z żadnego rozwiązania dedykowanego seniorom;
- wśród osób, które nie słyszały o żadnych programach rządowych lub samorządowych, odsetek oceniających, że wsparcie było niewystarczające wyniósł ok. 20% (jeśli uwzględnić także odpowiedź „raczej nie”, odsetek ten wyniesie 30%), podczas gdy wśród osób, które słyszały o tych programach, odsetek ten to tylko 5%;
- co najmniej co dwudziesta osoba starsza w Polsce jest osamotniona, a kolejne 10–15% jest zagrożonych osamotnieniem. można mówić w zaokrągleniu o 500 tysiącach osób starszych, które czują się osamotnione i mają poczucie, że nie mogą liczyć na wsparcie, oraz o co najmniej milionie zagrożonych taką sytuacją;
- przynajmniej umiarkowane osamotnienie zadeklarowała prawie co czwarta osoba (24%) z tych, które zdecydowanie nie zgadzały się ze stwierdzeniem, że otrzymały odpowiednie wsparcie w czasie pandemii.

Liczby te zmuszają do pogłębionej refleksji nad sposobami skutecznego, systemowego wspierania tych, którzy tego potrzebują najbardziej. Bez kontaktu z samymi zainteresowanymi efekt może pozostawiać wiele do życzenia. Niewątpliwie zadanie to jest wyzwaniem na miarę naszych czasów i może wymagać zastosowania kreatywnych rozwiązań.

Licząc, że przedstawiony raport zostanie przyjęty przez Panią Minister jako cenne źródło informacji w zakresie ewaluacji działań prowadzonych przez podległy Pani resort, oraz działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 17b ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), będę zobowiązany za podjęcie działań mających na celu informowanie najstarszych osób starszych o przysługujących im uprawnieniach i usługach, prowadzonych konsultacjach na temat jakości otrzymanych usług, dostępności usług zarówno fizycznej, jak i finansowej oraz działaniach mających na celu poprawę dotychczasowej sytuacji. Niezależnie bowiem od sytuacji kryzysowej nadal konieczne są działania mające na celu włączenie wszystkich grup wiekowych w życie społeczne.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Załącznik:

Raport „Wsparcie osób starszych w czasie pandemii. Raport z badania na temat sytuacji osób w wieku 60+ w czasie pandemii COVID-19 w Polsce”